

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ЗАЛУЧЕННЯ

SOURCES OF FINANCING OF THE INVESTMENT ACTIVITY OF THE ENTERPRISE AND THE PECULIARITIES OF THEIR ATTRACTION

Усенко Н.М.

старший викладач кафедри економіки підприємства та організації бізнесу,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Usenko Nadiia

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

У статті розглянуто особливості залучення джерел фінансування інвестиційної діяльності в сучасних умовах. На основі аналізу даних щодо капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Україні встановлено, що суттєве зниження даних показників негативно впливає на можливість економічного зростання вітчизняних підприємств, призводить до скорочення виробництва конкурентоздатної продукції, знижує інноваційний потенціал держави в цілому. У статті обґрунтовано необхідність аналізу джерел фінансування інвестиційної діяльності, пошуку дешевих джерел фінансування, сформовані критерії оцінки альтернативних джерел фінансування інвестиційної діяльності. У зв'язку з цим в роботі здійснений розподіл джерел фінансування інвестиційної діяльності за пріоритетністю їх використання, що створює передумови для зростання інноваційного потенціалу підприємств, сприяє активізації інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, дозволяє поєднати зовнішні та внутрішні чинники підвищення ефективності, як операційної, так і інвестиційної діяльності підприємств.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, джерела фінансування, реінвестований прибуток підприємства, довгострокові кредити банків, короткострокові кредити банків, державні інвестиції, коштів інвесторів-нерезидентів, інвестиційна стратегія.

The article considers the peculiarities of attracting sources of financing for investment activity in modern conditions. The expediency of investment activity and its dependence on the conditions of its realization are determined. The activation of investment activity of enterprises implies the revitalization of capital investment processes to strengthen the potential of industrial enterprises. Investment activity is important not only for each enterprise individually but also for the country as a whole, as it creates the basis for sustainable economic growth. Based on the analysis of data on capital investments by sources of financing in Ukraine, it is established that a significant decrease in these indicators negatively affects the possibility of economic growth of domestic enterprises, leads to a reduction in the production of competitive domestic products, and reduces the innovation potential of the State as a whole. The article substantiates the need to analyze the sources of financing of investment activities, to search for cheap sources of financing, and formulates the criteria for assessing alternative sources of financing of investment activities. The criteria for evaluating sources of investment resources were formed taking into account the ratio of results and costs in the process of investment, determining the price of capital and investment risks; possible changes and redistribution of management functions, features of the existing innovative potential of the enterprise and the main provisions of the investment strategy of the enterprise. Within the framework of the investment development strategy an enterprise determines the most important objects of activity, which allows concentrating most of the investment resources and maintains financial stability in times of shortage of funds. In this regard, the article distributes the sources of financing of investment activities by priority of their use, which contributes to the growth of the innovative potential of enterprises, creates prerequisites for intensifying the investment activities of business entities, takes into account external and internal factors of increasing the efficiency of both operating and investment activities of enterprises. The management of the process of attracting sources of financing for investment activities should include a constant search for new sources of financing, both in the money and financial markets, and the use of new financial instruments, which will increase profitability and maintain the optimal ratio of own and borrowed sources of financing of the enterprise.

Keywords: investments, investment activities, sources of financing, reinvested profits of the enterprise, long-term loans of banks, short-term loans of banks, public investments, funds of non-resident investors, investment strategy

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах перед кожним підприємством чи організацією стає питання не тільки збереження фінансової стійкості та досягнення позитивних результатів від операційної, інвестиційної чи фінансової діяльності, але і формування сукупного економічного потенціалу підприємства, що є основою його подальшого стратегічного розвитку, базою для розвитку його виробничо-господарської діяльності. Необхідною умовою такого розвитку є обґрунтований вибір дешевих, альтернативних джерел фінансування господарської діяльності підприємства, необхідних для впровадження різноманітних інвестиційних проєктів, які дозволять підприємству створити стійкі передумови його стратегічного розвитку та сприятимуть підвищенню ефективності його діяльності. Забезпечення економічного зростання підприємства та держави в цілому тісно пов'язані з активізацією інвестиційної діяльності, спрямованої на підвищення обсягу реалізації інвестиційних проєктів у різні види економічної діяльності. Така активізація передбачає формування комплексу умов і чинників, які б сприяли росту капітальних інвестицій у розвиток галузей промисловості, розширенню кола джерел фінансування інвестиційних процесів і збільшення обсягу доступних суб'єктам господарювання дешевих інвестиційних ресурсів, необхідних для забезпечення стійкого економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження впливу інвестиційної діяльності, інвестиційної стратегії, науково-технічного прогресу та інновацій на економічний розвиток підприємства та держави, формуванню та визначенню джерел фінансування інвестиційної діяльності, оцінки інвестиційної діяльності присвячено чимало робіт вітчизняних та закордонних вчених-економістів: І. Бланк [1], У. Ростю [2], Й. Шумпетера [3], Ю. Цимбалюк [4], О. Каут [5], В. Гриньова [6], Л. Феняк [7], Г. Строкович [8], Н. Краснокутська [9], В. Федоренко [10], Г. Мошонько [11], К. Васівська [12], Д. Косенков [13] та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, незважаючи на велику кількість наукових робіт та досліджень, які присвячені визначенню, формуванню, використанню інвестиційних ресурсів, методичному забезпеченню процесу здійснення інвестиційної діяльності на підприємстві, підтримки інвестиційних проєктів на всіх етапах його реалізації, методології оцінки ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства, актуальним на сьогодні залишається питання залучення дешевих інвестиційних ресурсів, враховуючи їх обмеження та скорочення в умовах воєнного стану.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження особливостей залучення капітальних інвестицій у діяльність вітчизняних

підприємств, аналіз наявних джерел фінансування капітальних інвестицій, визначення критеріїв оцінки джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства та розподіл джерел фінансування інвестиційної діяльності за пріоритетністю їх використання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для багатьох підприємств в умовах воєнного стану, які зіткнулися з новими реаліями існування, виживання, конкуренції, саме інвестиційна діяльність та її результати є головною умовою успіху та ефективності. Тому насамперед ті підприємства, які займаються виробництвом для забезпечення своєї поточної та перспективної конкурентоспроможності, як продукції, так і підприємства в цілому зобов'язані самостійно та цілеспрямовано формувати та здійснювати інноваційну та інвестиційну діяльність. Характерною рисою розвитку більшості країн-лідерів світового ринку є швидкі темпи технічного відновлення сфер товарного виробництва та економічного обороту в відтворювальних циклах. За свідченнями аналітиків саме науково-технічний прогрес складає 80–85 % серед факторів успіху цих країн [1; 4; 5]. Науково-технічний прогрес полягає в розширенні масштабів і підвищенні питомої ваги більш досконалої техніки, впливає на всі стадії й аспекти відтворення та приводить до переважання інтенсивного економічного зростання над екстенсивним. Однак проведення широкомасштабної інноваційної політики завжди вимагає досить великих вкладень і здатності інвестиційного сектора реагувати на появу нововведень.

Структура та загальна динаміка капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Україні за 2020–2024 роки представлена на рис. 1.

Отримані результати свідчать про значне скорочення капітальних інвестицій у 2022 р. – період початку повномасштабного вторгнення, однак адаптація бізнесу і продовження функціонування в умовах війни сприяло поступовому нарощуванню капітальних інвестицій у 2024 р. Значна частка інвестицій формується за рахунок коштів підприємств та організацій, створюючи умови для подальшого розвитку підприємства та формуванню своїх конкурентних переваг. Співвідношення власних коштів підприємств та організацій до кредитів банків та інших позик представлено на рис. 2.

Найпоширенішим джерелом фінансування інвестиційної та господарської діяльності підприємства залишаються власні кошти, залучення кредитів банків для реалізації інвестиційних проєктів зведено до мінімуму. При цьому, ефективне функціонування підприємств та організацій в сучасних умовах можливе тільки за умов цілеспрямованої регіональної, інвестиційної, промислової політики, підкріплених нормативно-правовою системою, а також необхідним фінансовим, кадровим, інформаційним та матеріально-технічним забезпеченням. Формування

Рис. 1. Структура та загальна динаміка капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Україні за 2020–2024 роки, тис. грн

Джерело: складено автором на основі даних [14]

сприятливого інвестиційного клімату має бути передбачене при розробці регіональних стратегій та інвестиційних стратегій розвитку України. Розвиток альтернативних джерел фінансування, створення оптимальних умов для їх залучення приведе до зміни структури капітальних інвестицій, дасть можливість збільшити частку залучення джерел фінансування фінансових установ та коштів-нерезидентів. В Україні останнім часом, не приділялася належна увага джерелам фінансування, що призвело до збільшення питомої ваги застарілих технологій і устаткування, зниження рівня модернізації і відновлення основних засобів і, як наслідок, до різкого спаду

інвестиційної активності. Особлива ця тенденція простежується в обсягах фінансування капітальних інвестицій за рахунок коштів інвесторів-нерезидентів (рис. 3).

Негативна ситуація щодо залучення коштів інвесторів-нерезидентів в першу чергу пов'язана з війною в Україні, і як слідство обмеження інвестицій для інноваційного розвитку. Приплив коштів інвесторів-нерезидентів в діяльність підприємств дає можливість: прискорити процес інтеграції національного господарства у світове; модернізувати виробництво і забезпечити основу для збільшення обсягів виробництва продукції, що користується стійким попитом на ринку; збільшити обсяг експорту і поліпшити стан платіжного балансу країни; створити нові робочі місця і збільшити зайнятість населення. Однак, залучення коштів інвесторів-нерезидентів можливо тільки в національних інтересах, тому що цей процес може мати і негативні тенденції, участь іноземного капіталу у власності підприємства найчастіше сприяє не розвитку інвестиційної діяльності, а навпаки, приводить до її припинення, тому, що підприємство переходить у власність іноземних інвесторів і розвивається далі в їх інтересах.

Оскільки в техноло-гічній системі на сьогодні в умовах обмеження інвестицій, найбільш швидкі темпи розвитку досяга-ються не при зміні стану системи в цілому, а при зміні стану її окремих частин, що мають меншу міру інерції і дають на даній стадії розвитку найбільший приріст ефективності виробництва. Аналіз дозволив зробити висновок про необхідність пошуку дешевих джерел фінансування інвестиційної діяльності в умовах воєнного стану, для якого характерний гострий дефіцит інвестиційних ресурсів.

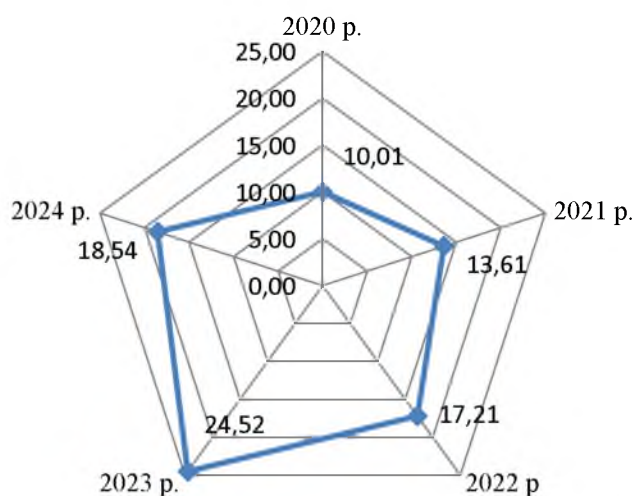

Рис. 2. Співвідношення власних коштів підприємств та організацій до кредитів банків та інших позик за 2020–2024 роки

Джерело: складено автором на основі даних [14]

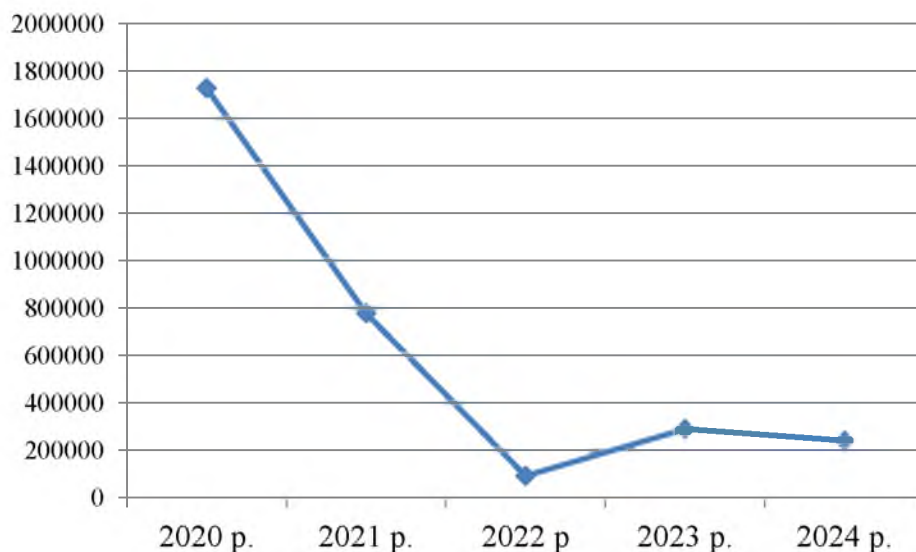

Рис. 3. Динаміка коштів інвесторів-нерезидентів капітальних інвестицій в Україні за 2020–2024 роки, тис. грн

Джерело: складено автором на основі даних [14]

Будь-яке підприємство має потребу в джерелах, щоб фінансувати свою діяльність. Залучення того або іншого джерела фінансування пов'язано для підприємства з певними витратами. Загальна сума засобів, яку потрібно сплатити за використання певного обсягу фінансових ресурсів, виражена у відсотках до цього обсягу – ціни капіталу. В ідеалі передбачається, що поточні активи фінансуються за рахунок короткострокових, а засоби тривалого користування – за рахунок довгострокових джерел. Завдяки цьому оптимізується загальна сума витрат по залученню засобів. Концепція ціни капіталу тісно пов'язана з концепцією структури капіталу, а в цілому на підставі даних підходів визначається більшість фінансових рішень у сфері формування капіталу. При цьому варто враховувати, що ціну капіталу не можна звести тільки до вираховування відсотків, які потрібно сплатити власникам фінансових ресурсів, це поняття також характеризує ту норму рентабельності інвестованого капіталу, яку має забезпечувати підприємство, ніж зменшити свою ринкову вартість (капіталізацію).

Сукупність рішень на вибір джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства в значній мірі відбивається на структурі та порядку формування капіталу підприємства. Особливості функціонування капіталу в рамках конкретного підприємства пов'язані із трьома основними економічними процесами: процесом формування капіталу; процесом використання капіталу; процесом розподілу результатів використання капіталу.

З погляду вибору джерел фінансування інвестиційної діяльності особливе значення має процес формування капіталу, що містить у собі залучення інвестиційних ресурсів з різних джерел. При цьому витрати на залучення додаткового капіталу повинні бути обов'язково зіставлені з розміром додаткового ефекту від його використання. Базовою

концепцією формування капіталу підприємства є теорія структури капіталу. Структура капіталу являє собою співвідношення всіх форм власних і позикових фінансових засобів, використовуваних підприємством у процесі своєї господарської діяльності для фінансування активів [1; 5; 7; 10].

Для деяких джерел її можна обчислити досить легко, по інших джерелах це зробити досить важко, причому точне вирахування в принципі неможливо. Проте, навіть приблизне значення ціни капіталу підприємства досить корисно, як для порівняльного аналізу ефективності авансування засобів у його діяльність, так і для обґрунтування інвестиційної політики підприємства. Таким чином, економічна інтерпретація показника «ціна капіталу» очевидна – він показує, яку суму варто заплатити за залучення одиниці капіталу з даного джерела [1].

Для того, щоб підприємство ефективно функціонувало, в основі ухвалення інвестиційного рішення завжди повинна лежати стратегія довгострокового розвитку підприємства. Формування інвестиційної стратегії повинне відбуватися на основі загальних цілей економічного розвитку підприємства. Вони можуть бути сформовані у вигляді наступних цільових постанов: забезпечення приросту капіталу; росту рівня прибутковості; зміни пропорцій у формах реального та фінансового інвестування; зміни галузевої й регіональної спрямованості інвестиційних програм. Від вибору цілей підприємства вирішальною мірою залежить вибір і пріоритети використання можливих джерел залучення і витрачання коштів. Кожне з джерел фінансування інвестиційної діяльності має особливості, що зумовлюють його привабливість (або непривабливість) для підприємства, часто суперечливі з різних точок зору на фінансово-інвестиційну стратегію і загальну стратегію

розвитку підприємства. Основні особливості та критерії оцінки варіантів інвестиційних стратегій підприємств, є:

1) доступність джерела фінансування (можливість залучення інвестиційних ресурсів без виконання будь-яких додаткових умов фінансування);

2) потенційна ємність джерела (обсяги інвестиційних ресурсів, які реально можуть бути отримані з цього джерела);

3) рівень ризику використання джерела (імовірність виникнення ситуації необхідності непередбаченого повернення коштів (подорожчання їх використання) або можливої втрати контролю над підприємством);

4) вартість капіталу, що залучається (питомі (на одиницю залучених коштів) сукупні витрати підприємства із залучення, обслуговування та повернення коштів, отриманих із цього джерела фінансування);

5) вплив на ухвалення управлінських рішень (наявність умов фінансування, які накладали б

будь-які обмеження на ухвалення стратегічних або поточних управлінських рішень) [1; 6; 10; 12].

Таким чином, до основних критеріїв оцінки джерел інвестиційних ресурсів можна віднести: оптимальне співвідношення результатів і витрат у процесі інвестування; мінімізація ціни капіталу; мінімізація інвестиційних ризиків; відповідність основним положенням інвестиційної політики підприємства й пріоритетам інвестування; забезпечення довгострокової конкурентоздатності та високого інноваційного потенціалу підприємства; збереження існуючої структури капіталу підприємства розподіл контролю над його діяльністю; забезпечення високого ступеня незалежності підприємства при прийнятті управлінських рішень.

В табл. 1 представлена порівняльна оцінка джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства за даними критеріями.

Після проведення порівняння джерела фінансування доцільно розділити на три групи: найбільш привабливі та доступні джерела фінансування;

Таблиця 1

Порівняльна оцінка джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства

Джерела фінансування	Характеристика джерел фінансування *				
	доступність джерела	потенційна ємність джерела	рівень ризику при використанні	вартість використання	вплив на прийняття управлінських рішень
Реінвестований прибуток підприємства	максимальна	низька	мінімальний	мінімальна	мінімальне
Засоби цільових фондів підприємства	максимальна	низька	низький	мінімальна	мінімальне
Амортизаційні відрахування	максимальна	висока	мінімальний	мінімальна	мінімальне
Продаж частини майна	максимальна	мінімальна	низький	мінімальна	низьке
Збільшення вкладень у статутний фонд	середня	низька	низький	низька	низьке
Розміщення додаткової емісії акцій акціонерного товариства на фондовому ринку	низька	максимальна	максимальний	середня	середнє
Внутрішнє розміщення цільової додаткової емісії акцій акціонерного товариства	середня	низька	низький	низька	низьке
Залучення довгострокових кредитів банків	мінімальна	максимальна	високий	висока	максимальне
Кредитування на умовах лізингу	середня	висока	середній	середня	середнє
Розміщення облігацій	середня	максимальна	високий	середня	середнє
Залучення цільових державних інвестицій або довгострокових комерційних кредитів	низька	висока	середній	низька	високе

*при оцінці використовується шкала значень рівня характеристик: «максимальний» – «високий» – «середній» – «низький» – «мінімальний».

Джерело: узагальнено автором

доступні, але володіють меншою привабливістю через більший ризик; непривабливі, залучення яких у дійсних умовах ускладнено. Обґрунтований вибір джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємства передбачає також повну і всебічну оцінку позитивних і негативних наслідків його використання. Розподіл джерел фінансування за ступенем їх пріоритетності представлено на рис. 4.

Пріоритетними джерелами фінансування інвестиційної діяльності підприємства на сьогодні є прибуток, амортизаційні відрахування та кошти цільових фондів.

Прибуток є результатом діяльності підприємства та основною формою його чистого доходу. Частина прибутку може направлятися на споживання (винагорода власників у вигляді дивідендів або інших виплат) або використовуватися для фінансування капітальних вкладів виробничого й соціального характеру, природоохоронних заходів. Ця частина прибутку може направлятися на інвестиції в складі фонду підприємства аналогічного призначення. Порядок формування та використання засобів цих фондів регулюється установчими й іншими внутрішніми документами підприємства. Нерозподілена частина прибутку також може бути спрямована на збільшення капіталізації підприємства, тому що по своєму економічному змісту вона є однією з форм резерву власних засобів.

Іншим найважливішим внутрішнім джерелом інвестування є амортизаційні відрахування.

Амортизаційний фонд утворюється в процесі перенесення вартості основних засобів підприємства на продукцію, що повернеться підприємству в складі виторгу від реалізації продукції. Засоби амортизаційного фонду йдуть на відтворення основних засобів підприємства та використовуються на повне відновлення засобів (технічне переозброєння, реконструкція, модернізація) і капітальний ремонт.

Найважливішим зовнішнім джерелом розвитку фінансування підприємства є емісія цінних паперів. Використання даного джерела повинне орієнтувати підприємство на високу економічну ефективність фінансованих інвестиційних проєктів, тому що для інвестора основним спонукальним мотивом при придбанні цінних паперів підприємства є їхня прибутковість. Основним недоліком, з погляду власників і керівників підприємства, при залученні засобів на фондовому ринку, є можливість перерозподілу контролю над підприємством. Критерій ризику втрати контролю може бути дотриманий при забезпеченні такої результатуючої структури капіталу, у якій будуть відсутні великі власники пакетів акцій або частин капіталу (як громадяни, так і організації), порівнянні по цьому показнику з пакетом, що належить, керівництву й активній частині колективу підприємства [1; 5; 13].

Іншим альтернативним варіантом залучення фінансових ресурсів на фондовому ринку може стати випуск корпоративних облігацій, тому що

Рис. 4. Розподіл джерел фінансування інвестиційної діяльності за пріоритетністю їх використання

Джерело: узагальнено автором

емісія цих паперів теоретично здатна вирішити фінансові проблеми акціонерного товариства, не міняючи в ньому структури влади. Однак при цьому умови випуску боргових зобов'язань повинні бути привабливими для вкладників, що в реальному фінансовому секторі зустрічається поки досить рідко.

У якості одного з методів підвищення ефективності інвестиційної діяльності може розглядатися кредитування на умовах лізингу. Виникнення лізингових схем, що представляють собою в багатьох випадках деякий варіант опосередкування й захист кредитної угоди, є закономірним етапом розвитку форм запозичення довгострокових інвестиційних ресурсів господарюючими суб'єктами. У цей час в умовах істотного стиску ринку довгострокового кредитування лізинг є перспективним напрямком фінансового обслуговування інвестиційного процесу. З моменту встановлення законодавчо обумовлених та юридично закріплених умов, лізинг може розглядатися як альтернативна можливість створення (придбання) майна (основних засобів) підприємством стосовно схеми прямого кредитування й має ряд переваг: при використанні лізингу у користувача не виникає заборгованості; відбувається економія власних засобів підприємства; розрахунки можуть здійснюватися як у грошовій формі, так і по бартеру (у тому числі продукцією, зробленою на орендованому устаткуванні); забезпечується можливість реалізації невикористовуваного устаткування за кордон без порушення встановлених законом обмежень; лізинг дає можливість уникнути ряд законодавчих обмежень, наприклад, заборони на проведення банками торговельних операцій; право власності на передане майно

залишається у кредитора, тому немає необхідності містити договір про заставу майна і ін. [6].

Формування програмних фондів кредитних ресурсів складається у твердій залежності від загальної макроекономічної ситуації, що наближає параметри цього джерела до комерційного кредиту. Це джерело є, безумовно, пріоритетним і доступним в більшості тільки для підприємств, стратегія яких припускає здійснення масштабних і довгострокових інвестиційних проєктів, а також для тих підприємств, продукція яких має стратегічне для держави значення. Інвестиції та інвестиційна діяльність мають найважливіше та пріоритетне значення для процесу відтворення, що обумовлено необхідністю та можливістю збільшення виробничих ресурсів, як одного з головних факторів забезпечення сталого економічного зростання підприємств.

Висновки. Проведене дослідження дозволило проаналізувати структуру та тенденції існуючих джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємств, визначити вплив скорочення даних джерел на загальний інвестиційно-інноваційний потенціал підприємств і держави в цілому. Узагальнення наукових підходів дозволило в умовах дефіциту джерел фінансування сформулювати основні критерії оцінки джерел інвестиційних ресурсів та порівняти різні джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємства за даними критеріями. Запропонований розподіл джерел фінансування інвестиційної діяльності за пріоритетністю їх використання, дозволить активізувати інвестиційну діяльність підприємств, створити умови для формування довгострокових конкурентних переваг, сприяє створенню сприятливого внутрішнього інвестиційного клімату.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Інвестиційний менеджмент : підручник / І. О. Бланк та ін. ; за ред. А.А. Мазаракі. Київ : КНТЕУ, 2003. 398 с.
2. Rostow W. W. The stages of economic growth: A non-communist manifesto. Cambridge: Cambridge University Press. 1960. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/693/666> (дата звернення 10.04.2025).
3. Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / пер. з англ. В. Старка. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.
4. Цимбалюк Ю., Корман І., Ролінський О. Стан іноземного інвестування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/693/666> (дата звернення 15.04.2025).
5. Каут О. В., Дунайчук С. М. Аналіз типових інвестиційних стратегій промислових підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7. С. 20–24.
6. Інвестування / В. М. Гриньова та ін. ; за ред. В.М. Гриньової. Харків : ХДЕУ, 2008. 464 с.
7. Феняк Л. А. Джерела формування інвестиційних ресурсів. *Збірник наукових праць ВНАУ*. 2010. № 36. С. 134–139.
8. Ястремська О. М., Строкович Г. В. Методичний підхід до стратегічного планування якості функціонування підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 470–483.
9. Краснокутська Н. С. Оцінка інвестиційної привабливості. *Бізнес інформ*. 2000. № 4. С. 62–65.
10. Федоренко В. Г., Федоренко С. В. Фінансування інвестицій в корпоративному секторі економіки України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 8. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2013/3.pdf (дата звернення 15.04.2025).
11. Гук О. В., Мохонько Г. А., Шендерівська Л. П. Тенденції інвестування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/577> (дата звернення 15.04.2025).

12. Інвестиційна діяльність суб'єктів підприємництва в системі бізнес адміністрування: монографія / К. В. Васьківська та ін. ; за заг. ред. К.В. Васьківської. Львів: «Галич-прес», 2019. 192 с.

13. Косенков Д. С. Формалізація складових механізму інвестиційного забезпечення відновлення підприємств транспорту. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2024. Випуск 3 (44). URL: https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/44_2024/4.pdf (дата звернення 15.04.2025).

14. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.04.2025).

REFERENCES:

1. Blank I. O., Huliaieva N. M. (2003) *Investytsiinyi menedzhment* [Investment management], Kyiv : KNTEU. (in Ukrainian)

2. Rostow W. W. (1960) *The stages of economic growth: A non-communist manifesto*. Cambridge: Cambridge University Press. Available at: <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP78-03062A001100030001-6.pdf> (accessed 10 April 2025).

3. Schumpeter Y. A. (2011) *Teoriia ekonomichnoho rozvytku. Doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu, vidsotka ta ekonomichnoho tsyклу* [Theory of economic development: study of profits, capital, credit, interest and the economic cycle]. Kyiv: Kyiv-Mohyla Academy Publishing House. (in Ukrainian)

4. Tsybaliuk Yu., Korman I., Rolinskyi O. (2021) Stan inozemnoho investuvannia v Ukraini [The state of foreign investment in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, no. 31. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/693/666> (accessed 15 April 2025).

5. Kaut O. V., Dunaichuk S. M. (2018) Analiz typovykh investytsiinykh stratehii promyslovykh pidpriemstv [Analysis of typical investment strategies of industrial enterprises]. *Investments: practice and experience*, no. 7, pp. 20–24.

6. Grineva V. M., Koyuda V. O., Lepeyko T. I. (2008) *Investuvannia* [Investing], Kharkiv : Kharkiv State University of Economics. (in Ukrainian)

7. Fenjak L. A. (2010) Dzhherela formuvannia investytsiinykh resursiv [Sources of formation of investment resources], *Collection of scientific works of VNAU*, no. 36, pp. 134–139.

8. Yastremska O. M., Stokovych, H. V. (2015) *Metodychnyi pidkhid do stratehichnoho planuvannia yakosti funktsionuvannia pidpriemstva* [Methodological Approach to Strategic Planning of Enterprise Functioning Quality], *Actual problems of the economy*, no. 4, pp. 470–483.

9. Krasnokutskaya N. S. (2000) Otsinka investitsiynoi privablivosti [Assessment of investment attractiveness], *Business information*, vol. 4, pp. 62–65.

10. Fedorenko W., Fedorenko S. (2013) Finansuvannia investytsii v korporatyvnomu sektori ekonomiky Ukrainy [Financing investments in corporate sector Ukraine], *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, no. 8. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2013/3.pdf (accessed 15 April 2025).

11. Huk O. V., Mohonko G. A., Shenderivska L. P. (2021) Tendencii investuvannia v Ukraini [Investment trends in Ukraine], *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, no. 29. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/577> (accessed 10 April 2025).

12. Vaskivska K. V., Detsyk O. I. (2019) *Investytsiina diialnist subiektiv pidpriemnytstva v systemi biznes-administruvannia* [Investment activity of business entities in the system of business administration], Lviv : “Halych-pres”. (in Ukrainian)

13. Kosenkov D. (2024). Formalizatsiia skladovykh mekhanizmu investytsiynoho zabezpechennia vidnovlennia pidpriemstv transportu [Formalisation the components of the investment support mechanism for the recovery of transport enterprises], *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia – Eastern Europe: Economy, Business and Management*, vol. 3 (44). Available at: https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/44_2024/4.pdf (accessed 10 April 2025).

14. Ofitsiinyi veb-sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 10 April 2025).